

Sprawozdania

Jakub Łakomy

Sprawozdanie z działalności Koła Doktryn Politycznych i Prawnych w roku 2008

Wydanie kolejnego zeszytu naukowego prac studenckich jest doskonałym momentem, aby dokonać podsumowania działalności Koła Naukowego Doktryn Politycznych i Prawnych w roku 2008.

Koło Naukowe Doktryn Politycznych i Prawnych ma bardzo długą tradycję – działa od 1979 r. przy Katedrze Doktryn Politycznych na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Przedmiotem naszego zainteresowania są doktryny polityczne i prawne, ale nie oznacza to, że działamy tylko w sferze polityki i prawa. Wielu z nas bliska jest idea interdyscyplinarności i dlatego w naszej działalności poruszamy zagadnienia z innych nauk, które naszym zdaniem wzbogacają refleksję i analizę doktryn politycznoprawnych, takich jak politologia, filozofia, psychologia, ekonomia, historia czy socjologia. Mottem naszej działalności są słynne słowa Richarda M. Weavera: „Idee mają konsekwencje”. Dużo uwagi poświęcamy problemom współczesnego świata, zwłaszcza gorącym wydarzeniom politycznym, które rodzą poważne dyskusje natury prawnej.

W praktyce nasza działalność przejawia się w organizacji licznych konferencji, odczytów i dyskusji naukowych. Od czasu wydania poprzednich zeszytów naukowych, w roku 2008 członkowie naszego Koła uczestniczyli w licznych inicjatywach, które przyczyniły się do zgłębiania wiedzy z dziedziny klasycznych i współczesnych doktryn politycznoprawnych. Kilka wydarzeń jest szczególnie wartych odnotowania.

10 marca 2008 r. we współpracy ze Studenckim Kołem Naukowym Serbistów, zorganizowaliśmy spotkanie dyskusyjne *Niepodległość Kosowa – prawo narodów do samostanowienia, czy nowy kocioł bałkański??*. Doktrynalnoprawną osią spotkania była analiza prawa narodów do samostanowienia w odniesieniu do bardzo gwałtownie zachodzących, burzliwych i nieprzewidywalnych wydarzeń politycznych, które działy się wówczas na Bałkanach. Spotkanie rozpoczęło się

wykładem Barbary Smalarz, która wraz z innymi członkami SKN Serbistów w trakcie owych wydarzeń była w Belgradzie. Żywa i szczegółowa relacja kolejnych wydarzeń, wzbogacona bezcennymi refleksjami na temat rozmów z uczestnikami tego procesu przemian ciekawie zakreśliła społeczno-kulturowe tło owych wydarzeń i była doskonałym wprowadzeniem do późniejszej dyskusji. Kolejny referat wygłosił Łukasz Baran z KN Doktryn Politycznych i Prawnych, w którym referował doktrynalne i historyczne aspekty prawa narodów do samostanowienia. Kluczowym momentem spotkania była jednak niezwykle inspirująca i burzliwa dyskusja, która nastąpiła bezpośrednio po obu wystąpieniach. Pokazała ona, w jak złożony sposób przeplatają się ze sobą zagadnienia politologiczne i prawnicze, i jak dalece nieo określone są pojęcia z dziedziny prawa międzynarodowego publicznego. Mimo że dyskutanci bardzo szybko podzielili się na dwa obozy: sympatyzujących z Kosowarami i z Serbami, to wszyscy wyszliśmy wzbogaceni o nowe ciekawe punkty widzenia na temat nowego państwa *in statu nascendi*...

Działalność kół naukowych działających przy uniwersytetach nie powinna uciekać od stawiania trudnych czy niewygodnych pytań, nawet jeśli dziś brzmią one groteskowo, dziwnie czy wręcz śmiesznie. Czy będziemy kiedyś „Dokonywali zakupów w genetycznym supermarkecie”?? 7 kwietnia 2008 roku spotkaliśmy się, by dyskutować nad relacjami między *prawem* a *bioetyką*. Współcześni filozofowie prawa szczególnie interesują się takimi zagadnieniami, jak prawo do życia, godność człowieka, wolność i związane z nią konflikty wartości między wolnością pozytywną – do decydowania o własnym życiu, a etyką i zobowiązaniami wobec wspólnoty, w której żyjemy. Historycy doktryn polityczno-prawnych, rekonstruując ewolucję, w tym wypadku szczególnie liberalizmu i konserwatyzmu, pomagają nam zrozumieć argumenty zwolenników i przeciwników samowolnej ingerencji w ludzki genom. Wszystkie te problemy pojawiły się w naszej dyskusji, a bardzo różny światopogląd dyskutantów pozwolił spojrzeć na zagadnienie z wielu ciekawych punktów widzenia. Drugą część spotkania zajęła nam kwestia analizy kształtu międzynarodowych konwencji bioetycznych i wpływu przyjmowanych tam rozwiązań na przyszły kształt ustawodawstw krajowych, a w szerszej perspektywie – na pojmowanie przez nas samych problemu człowieczeństwa.

Kolejna inicjatywa KNDPiP wpisala się w cykl spotkań analizujących współzależności pomiędzy etyką a prawem i zwróciła uwagę niektórych z nas na wyraźny brak wystarczającej uwagi poświęcanej etyce na polskich wydziałach prawa. 22 kwietnia 2008 roku zaprosiliśmy na nasze spotkanie doktora Piotra Góralskiego z Katedry Prawa Karnego Materialnego Wydziału Prawa Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz panią Katarzynę Kuczyńską z Instytutu Filozofii naszego uniwersytetu. Tematem wykładu zaproszonych gości, a później naszej wspólnej dyskusji była następująca kwestia: *Resocjalizacja czy eksterminacja? Kara śmierci – powracający dylemat*. Prelekcja mgr Katarzyny Kuczyńskiej zaznajomiła nas ze stanowiskiem różnych szkół etycznych na ten niezwykle interesujący temat, a dr Piotr Góralski wprowadził w uczestników w meandry karnoprawnych aspektów tego zagadnienia. Kryminalnopolityczna kwestia karania najsurowszych przestępstw rozpała serca i umysły dyskutantów. Miłośnik doktryn politycznoprawnych zobaczył w pigułce, jak różne kierunki myślenia o prawie i polityce w realny sposób przekładają się na kształt normatywnych rozwiązań tak istotnych dla życia (tutaj to słowo na pewno nie jest użyte na wyrost...) wielu ludzi. I chociaż już Cesare Beccaria w 1764 roku w swoim dziele *Dei delitti e delle pene (O przestępstwach i karach)* mówił o humanitaryzacji, pod koniec XVIII wieku Jeremy Bentham sformułował założenia nowoczesnego utylitaryzmu, szkoła socjologiczna zmieniła naszą optykę na te problemy, to na początku XXI wieku poglądy o „sprawiedliwej odpłacie” głoszone przez reprezentantów neoklasyzmu w prawie karnym nie należą do odosobnionych. Pod koniec spotkania, chyba troszkę zmęczeni poruszaniem się na wysokim poziomie doktrynalnej abstrakcji, skupiliśmy się na prostszym (z pozoru...) pytaniu: „Czy stosowanie kary śmierci realnie przyczynia się do zmniejszenia przestępczości?”

14 maja 2008 roku mieliśmy ogromny zaszczyt gościć na naszym Wydziale profesora Adama Bosiackiego z Katedry Doktryn Politycznych i Prawnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Pan Profesor wygłosił wykład na temat *Ustrój i prawo państw totalitarnych na przykładzie Związku Radzieckiego*. Spotkanie miało szczególne znaczenie, gdyż integrowało nie tylko środowisko naukowe wrocławskich i warszawskich historyków doktryn politycznych i prawnych, ale również Koła Naukowe Doktryn Politycznych i Prawnych tych wydziałów, które już w przeszłości miały ze sobą przyjemność

współpracować. Wykład, który zaprezentował doktrynalno-prawne podstawy instytucji politycznoprawnych Związku Radzieckiego, a także funkcjonowanie tych instytucji w praktyce, doskonale przygotował późniejszą dyskusję. Poddaliśmy w jej trakcie analizie zupełnie inny paradygmat myślenia o prawie. Okazał się on niezwykle odmienny, trudny do zrozumienia i nierzadko nawet bulwersujący prawników czy historyków myśli politycznej, wychowanych w kulturze prawnej demokratycznego państwa prawnego, ukształtowanego w znacznej mierze przez kompromis, do którego w XX wieku doszło w wyniku dyskusji pomiędzy liberalizmem, socjaldemokracją i konserwatyżmem. Spotkanie niewątpliwie ubarwiły i urozmaiciły liczne anegdoty, celne metafory i porównania, a nawet żarty profesora Bosiackiego i dyskutantów...

19 maja 2008 roku KNDPiP przy wsparciu weteranów ruchu konserwatywno-liberalnego zorganizowało sesję naukową z okazji 20. rocznicy powstania wrocławskiej prawicy. Tego dnia nasz wydział odwiedziło wielu znamienitych gości. Dr Gawel Strządała wygłosił referat *Wrocławskie środowisko konserwatywnych liberalistów 1984–1989 (od Kolibra do Unii Polityki Realnej)*, a mgr Aleksander Popiel – *Wolnorynkowe koncepcje prawicy, czyli jak porucznik Milicji Obywatelskiej Borewicz wygrał z liberalami*. Oprócz wyżej wymienionych prelegentów w dyskusji brali między innymi udział: poseł Adam Lipiński, redaktor Tomasz Gabiś i wydawca Józef Białek. Choć spotkanie w znacznej mierze miało charakter wspominkowy, to przyciągnęło nie tylko weteranów tego ruchu. Licznie przybyli na sesję studenci, w zadawanych gościom pytaniach, starali zrozumieć się trudne i burzliwe czasy, których nie mogą pamiętać, a także skomplikowane wybory ideowe i polityczne wielu ludzi w ówczesnym okresie. Stało się to również punktem wyjścia do ogólniejszej refleksji nad stanem współczesnej polskiej myśli konserwatywno-liberalnej.

Po bardzo pracowitej wiośnie, po wakacjach wznowiliśmy naszą działalność. Politycznym wydarzeniem jesieni 2008 roku były bez wątpienia wybory prezydenckie w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Wkrótce po wyborach, 17 listopada 2008 roku, członek naszego koła – Maciej Różewicz wygłosił referat *Change has happened!! I Co Dalej ??* Przedmiotem wykładu i późniejszej dyskusji była analiza wpływu zwycięstwa Baracka Obamy na sferę prawną, polityczną i ekonomiczną USA i innych regionów świata. Jako pasjonaci historii doktryn nie mogliśmy nie postawić sobie pytania o ewentualny zmierzch

hegemonii myśli neokonserwatywnej, która w tak widoczny sposób przekładała się na kształt polityki wewnętrznej i międzynarodowej w trakcie dwóch kadencji prezydenta George'a W. Busha. Bez wątplenia życzliwy stosunek Macieja Różewicza do faktu wygranej czarnoskórego demokracji spotkał się z ostrą reakcją dyskutantów wychodzących z libertariańskiego i konserwatywnego punktu widzenia i życzliwością tych bardziej lewicowo usposobionych. Pikanterii problematyce oraz naszej dyskusji dodał kryzys ekonomiczny, który rozpoczął się wiosną 2008 roku na Wall Street. Spowodował on sprobematyzowanie kwestii kondycji doktryny neoliberalnej, która decyduje o kształcie ekonomiczno-prawnym rynków i międzynarodowych instytucji gospodarczych.

Na rok 2009 członkowie KNDPiP zaplanowali wiele interesujących inicjatyw, o których napiszemy w kolejnym numerze Zeszytów Naukowych, dlatego chciałbym serdecznie zaprosić wszystkich do współpracy z naszym Kołem.

Pragnę podziękować osobom zaangażowanym w działalność Koła, zwłaszcza zaproszonym gościom i uczestnikom spotkań, w tym członkom Koła, bez których opisane wydarzenia nie mogłyby mieć miejsca. Szczególne podziękowania składam naszemu opiekunowi naukowemu – doktorowi Mirosławowi Sadowskiemu, który stale angażuje się w jego działalność. Równie serdeczne podziękowania pragnę skierować pod adresem kierownika Katedry Doktryn Politycznych i Prawnych, Pana prof. dr. hab. Marka Maciejewskiego, którego zainteresowanie i pomoc wspierały organizowane przez nas inicjatywy.